

ส่วนดีของการเรียนแบบท่องจำ

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์

“...ครูคิดว่าสอนให้นักเรียนท่องจำนั้นไม่ดี...สอนให้เข้าใจจะดีกว่า...หรือสอนการหาความรู้ให้เป็นโดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้อยู่กับตัวจะดีกว่า...นักเรียนเลยไม่ชอบการท่องจำรวมถึงการจดจำไปด้วย...เลยทำให้นักเรียนจำไม่ได้ว่าได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง...จำไม่ได้ว่าจะหาความรู้ได้ที่ไหน...เมื่อไม่มีความรู้อยู่กับตัว...เมื่อถึงคราวที่ต้องใช้ความรู้อย่างรวดเร็วจึงมีการตอบสนองเหมือนคนไม่มีความรู้หรือไม่มีการศึกษา...การท่องจำจะทำให้ระลึกได้อย่างเร็วและมีการตอบสนองอย่างเป็นอัตโนมัติ...อยากให้นักเรียนหันกลับมาท่องอาขยาน อ่านนิทานร้อยบรรทัดกันดีกว่า...”

การเรียนแบบท่องจำนั้นถูกโจมตีจากนักการศึกษาในปัจจุบันว่าไม่สร้างปัญญาให้กับผู้เรียน เป็นการสอนแบบเก่า ล้าสมัย นักเรียนท่องเนื้อหาที่เรียนได้แบบนกแก้วนกขุนทอง โดยไม่รู้อรรถาธิบายเป็นสิ่งที่ไม่ดีในกระบวนการของการเรียนการสอน ดังนั้นการท่องบทอาขยาน อ่านนิทานร้อยบรรทัด จึงไม่มีในหลักสูตรและการเรียนการสอนในปัจจุบัน ความคิดนี้ถูกส่งสอนถ่ายทอดไปยังอาจารย์มหาวิทยาลัยในคณะศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ที่เป็นอาจารย์ของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นผู้ที่จบออกไปเป็นครู และสุดท้ายกระบวนการไม่ชอบการท่องจำก็ถูกถ่ายทอดไปถึงนักเรียน และไปถึงประชาชน คนไทยเลยไม่ชอบจำ และมีทัศนคติไม่ดีต่อการท่องจำรวมทั้งไม่สนใจเรื่องราวที่ต้องใช้ความจำ เช่น ประวัติศาสตร์ หรือสาระที่เป็นเรื่องราวสำคัญในอดีต อีกด้วย

ความสับสนระหว่างการสอนให้ "ท่องจำ" กับการสอนให้ "จดจำ" ของครูจึงเกิดขึ้น ส่งผลให้นักเรียนไม่ชอบการจำและคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องจดจำ โดยเชื่อด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า “การสอนให้จดจำไม่สำคัญเท่ากับการสอนให้เข้าใจ” ยิ่งปัจจุบันมีคอมพิวเตอร์ช่วยบันทึกข้อมูลช่วยจำได้มาก และมี Internet ช่วยสืบค้นจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วจึงสนับสนุนการ "ไม่ท่องจำ" และ "ไม่จดจำ" ขึ้นมาอีก เดียวนี้หลายคนไม่สามารถจะจำเบอร์โทรศัพท์ที่สำคัญของตัวเองได้ เพราะบันทึกไว้ในเครื่องโทรศัพท์ให้ช่วยจำไว้ให้แทน เมื่อเครื่องโทรศัพท์มีปัญหาหรือเกิดเหตุสูญหายก็ไม่สามารถติดต่อใครได้เพราะไม่ได้จำเอาไว้ในสมอง

กระบวนการเรียนการสอนปัจจุบันไม่ให้ความสำคัญของการจดจำ นักเรียนจึงไม่มีความรู้ที่จดจำไว้ได้
ติดตัว เหมือนกับไม่มีอะไรในสมอง เมื่อเรียนจบก็ผ่านไป ไม่จดจำอะไรไว้และจำไม่ได้ว่าความรู้อยู่ที่ไหน
รวมทั้งจำไม่ได้ว่าได้เคยเรียนรู้อะไรและอย่างไรอีกด้วย เมื่อถึงคราวที่ต้องใช้ความรู้อย่างทันทีทันใด จึงมีการ
ตอบสนองเหมือนคนไม่มีความรู้หรือเป็นคนไม่มีการศึกษาทั้ง ๆ ที่จบปริญญา หรือมีประกาศนียบัตรรับรอง
ความรู้ความสามารถจากสถาบันการศึกษาชั้นหนึ่งของประเทศไทยก็ตาม

ตัวอย่างบทอาขยานฝึกการท่องจำ คนรุ่นใหม่ไม่รู้จักบทอาขยานข้างล่างนี้ บทอาขยานช่วยฝึกสมองและ
ส่งเสริมการจำได้อย่างดีดังตัวอย่างต่อไปนี้

วิชาเหมือนสินค้ำ

วิชาเหมือนสินค้ำ อันมีค่าอยู่เมืองไกล

ต้องยากลำบากไป จึงจะได้สินค้ำมา

จงตั้งเอากายเจ้า เป็นสำภาอันโสภา

ความเพียรเป็นโยธา แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ

นิ้วเป็นสายระยาง สองเท้าต่างสมอใหญ่

ปากเป็นนางงานไป อัจฉาสัยเป็นเสบียง

สติเป็นหางเสือ ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง

ถือไว้อย่าให้เอียง คัดแล่นเลี้ยวข้ามคงคา

ปัญญาเป็นกล้องแก้ว ต่อดูแถวแนวหินผา

เจ้าจงเอาหูดตา เป็นล้าค้ำฟังกุลม

จีเกียดเป็นปลาร้าย จะทำลายให้เรือจม

เอาใจเป็นปิ่นคม ยิ่งระคมให้จมไป

จึงจะได้สินค้ามาเป็นวิชาอันพิสมัย

จงหมั่นมั่นหมายใจ อย่าได้คร้านการวิชา

หมายเหตุ ล้ำต่ำ คือคนถือบัญชีเรือสำเภา

การใช้คำ "บัน" และคำ "บรร"

บันคาล ลงบันใด บันทึกให้ คืองคี่

รื่นเริงบันเทิงมี บันลื้อลั่นสนั่นคัง

บันโดย บันโทยให้ บันเหินไป จากกรวงรัง

บันทิ้งถึงความหลัง บันเดินนั่งนอนบันคล

บันกวคเอาลวตริต บันจวบจัด ตกแต่งตน

คำ "บัน" นั้นลงนระวังปนกับ ร หัน

บรรจู้กบรรดา บรรเทามา หาบรรยาย

บรรลู่ไม่วุ่นวาย บรรลี่ยตาย บรรเจิดงาม

บรรจบ บรรทมนอน บรรจงก่อน บรรหารตาม

บรรทัด บรรทุกน้ำ บรรพตข้าม บรรพชา

การใช้สระ "ใ" (สระไ้ไม่ม้วน)

ผู้ใหญ่หาผ้าใหม่ ให้สะใ้ใช้คล้องคอ

ใ้ใจเอาใ้ห่อ มีหลงใ้ลใครขอคู

จะใคร่ลงเรือใบ ใ้ใ้ใ้ใ้และปลาปู

ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้

บ้าไปถือใบบัว หุดาม้วมาใกล้เคียง

เล่าท่องอย่าละเลียง ยี่สิบม้วนจำจงดี

จากการท่องจำคำที่ใช้การสกดด้วย "บัน" หรือ "บรร" และการใช้ "สระโอะไม้มี้วน" สามารถท่องจำและนำไปใช้ได้อย่างทันทีทันใด

นอกจากนี้การท่องสูตรคุณก็จัดว่าเป็นการเรียนแบบท่องจำอีกเช่นกัน เพราะคนที่ท่องได้อาจไม่เข้าใจความหมายของสิ่งที่ท่องจำ แต่อย่างไรก็ตาม การท่องจำนั้นยังมีประโยชน์ในการเรียนการสอนเพราะเป็นการเสริมสร้างระบบการตอบสนองอย่างทันทีทันใดให้กับผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่ง่ายมาก และที่สำคัญการเรียนรู้ในบางอย่างนั้นวิธีการที่ง่ายและเร็วที่สุดคือการท่องจำ

ลองทบทวนความจำของท่านดูซิว่า สิบสองคุณแก้วเป็นเท่าไร? บางท่านได้คำตอบทันที นั่นมาจากการผลของการที่ท่านได้ท่องจำ...

ความแตกต่างของการท่องจำกับการจดจำ

"การท่องจำ" กับ "การจดจำ" นั้นคล้ายกัน แต่ไม่เหมือนกัน เพราะการท่องจำจะสามารถทวนคำที่จำได้ครบถ้วนแบบคล่องปาก แต่การจดจำเป็นการระลึกได้จากความทรงจำ ไม่ต้องมีสภาพของความคล่องปากและความเป็นอัตโนมัติ และอาจไม่สามารถทวนซ้ำด้วยวาจาได้อีกเหมือนเดิมอีกครั้ง แต่การท่องจำจะทวนซ้ำคำเดิมด้วยปากเปล่าได้เหมือนเดิมทุกครั้งไป อย่างไรก็ตามทั้งการท่องจำและการจดจำใช้พื้นฐานของการทำงานของสมองเหมือนกัน คนสมองดีจำได้ดี ทั้งการท่องจำและการจดจำ

สำหรับผู้เรียนบางคนที่ไม่สามารถจะเข้าใจในเนื้อหาบางเรื่องในเวลาที่เราเรียนขณะนั้นได้ การท่องจำให้เกิดเป็นระบบการตอบสนองอัตโนมัติติดตัว จึงเป็นหนทางของการเรียนรู้ในขณะนั้นได้ และเมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนมีวุฒิภาวะพร้อม อาจกลับมาเข้าใจเนื้อหาที่ครั้งหนึ่งไม่สามารถเข้าใจได้อีกด้วย เพราะเขาจดจำสิ่งที่ท่องจำไว้ได้

ประโยชน์ของการท่องจำ

การเรียนในบางสาขาวิชายังมีความจำเป็นต้องท่องจำอยู่มาก ผู้เรียนบางคน ไม่อาจเข้าใจได้หรืออาจไม่ทราบความหมายที่เรียนในขณะที่เรียน แต่จำเป็นต้องเรียนในเนื้อหา นั้น การใช้วิธีท่องจำจึงเป็นวิธีการเรียนที่ดีที่สุดสำหรับเนื้อหา นั้น โดยเฉพาะเนื้อหาประเภทที่ต้องใช้ความจำ เช่น กฎหมาย สูตรทางวิทยาศาสตร์ หรือ คณิตศาสตร์ และภาษา เป็นต้น ผู้เรียนต้องท่องจำไว้ก่อนเพื่อการสอบ

การสวดมนต์ เป็นภาษาบาลี ก็เป็นการท่องจำ ส่วนมากแล้วนักเรียนสวดมนต์เป็นภาษาบาลีโดยไม่รู้ความหมาย การอาราธนาศีล การรับศีล แม้ชาวพุทธเองส่วนหนึ่งก็ยังไม่รู้ความหมาย แต่สามารถท่องได้ จำได้หรือบางทีแปลเป็นภาษาไทยแล้วก็ยังไม่เข้าใจอยู่ดีเพราะวุฒิภาวะยังไม่ถึงที่จะเข้าใจได้ แต่สามารถท่องจำได้

อุทาหรณ์

ขอยกอุทาหรณ์เด็กอายุ 5 ขวบ คนหนึ่งสามารถท่องศีล 5 ได้ถูกต้อง แต่ไม่รู้ความหมายที่ท่อง ถึงแม้จะแปลเป็นภาษาไทยในแต่ละข้อแล้วก็ยังไม่เข้าใจได้ครบทุกข้อ เช่น ศีล ข้อที่ 3 นั้น เด็ก 5 ขวบไม่เข้าใจว่ามันคืออะไร และเชื่อว่าถึงจะมีครูที่เก่งขนาดไหนจะมาอธิบายอย่างไรก็ไม่เข้าใจ ต้องรอเวลาให้เขามีวุฒิภาวะ หรือ โตพอจะเข้าใจเรื่องเพศ เรื่องการมรณสักขีก่อน เพราะเด็กวัยนั้นยังไม่มีวุฒิภาวะเรื่องนี้ แต่พอถึงเวลาที่เขามีวุฒิภาวะแล้ว เขาก็จะเข้าใจและก็ยังจำได้เพราะมีการท่องจำจนคล่องปาก มีการตอบสนองอย่างอัตโนมัติเมื่อมีการรับศีล เขาจะว่าตามไปได้อย่างถูกต้องและเข้าใจครบทุกข้อ

จากอุทาหรณ์เด็ก 5 ขวบดังกล่าว พอจะอธิบายได้ว่า การเรียนรู้บางเรื่อง บางเนื้อหา นั้น ไม่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างทันทีทันใดได้ การให้ท่องจำไว้ก่อน รอวันที่ผู้เรียนจะพร้อมที่เรียนรู้ได้นั้น ถือว่าเป็นประโยชน์ของการเรียนแบบท่องจำอีกเช่นกัน

สรุป

การท่องจำเป็นการฝึกสมองทำให้สามารถระลึกได้อย่างเร็ว มีการตอบสนองอย่างเป็นอัตโนมัติ การสอนให้ไม่ต้องจดจำเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง ผู้ที่เป็นครูของครู หมายถึง คณาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ หรือ คณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต้องเพิ่มการเอาใจใส่ให้นักศึกษาที่จะจบไปเป็นครูได้เข้าใจในเรื่องของความจำให้

ถูกต้อง และสั่งสอนวิธีการที่จะส่งเสริมให้มีกระบวนการสอนที่เสริมสร้างความจำให้กับนักเรียน "เพราะนักศึกษาที่จบไปเป็นครูหรือครูประจำการในโรงเรียนจำไม่ได้ว่าท่านสอนอะไรไปบ้าง"...

ให้เด็กรุ่นใหม่กลับมาท่องอาขยาน และอ่านนิทานร้อยบรรทัดกันดีกว่า อาจช่วยยกระดับความสามารถในการจำให้กับประชาชนได้ เพราะทุกวันนี้ดูเหมือนว่า ประชาชนคนไทยมักไม่ค่อยจะจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมีทัศนคติที่ไม่ชอบจะจดจำเสียด้วย จึงมักได้ยินคำว่า "เจ็บแล้วไม่จำ" อยู่บ่อย ๆ